

Catarina Östlund
Tel: 010-698 10 47
catarina.ostlund
@naturvardsverket.se

MÖTESANTECKNINGAR
2016-12-16 Ärendenr:
NV-00322-14

NÄRVARANDE

Aylin Farid, Avfall Sverige
Sven Lundgren, Avfall Sverige
Johanna Eriksson, Havs- och vattenmyndigheten
Anne-Marie Johansson, KemI
Kent Carlsson, FTI
Anna Säfsten, Borås kommun
Ingrid Haglind, Skogsindustrierna
Åsa Stenmarck, IVL Svenska Miljöinstitutet
Marianne Hedberg, Sveriges Byggindustrier
Petra Holgersson, Håll Sverige Rent
Britt Sahleström, Återvinningsindustrierna
Ola Wik, SGI

Naturvårdsverket

Linda Gårdstam
Catarina Östlund
Elin Forsberg
Annica Carlsson
Christina Jonsson
Maria Ivarsson
Björn Persson
Hans ten Berg

AVFALLSRÅDET 30 NOVEMBER 2016

Datum 30 november 2016 kl 9:45 – 15:00
Plats: Naturvårdsverket, Valhallavägen 195, lokal Sarek

Anteckningar från Avfallsrådet den 30 november 2016

Välkomnande och på gång

Välkomnande av Linda Gårdstam, vice ordförande i Avfallsrådet.

Bordet runt

Deltagarna fick lämna synpunkter på hur avfallsrådet fungerat under året och lämna önskemål inför nästa år. Även berätta om vad som är på gång.

Carl Johan Bernelid, Länsstyrelsen Blekinge

Carl Johan är ny i rådet och efterträder Ann-Charlotte Duvkär, länsstyrelsen Västmanland. Han konstaterar att avfallsfrågorna är ett viktigt område främst för kommunerna och att de visar ett stort intresse för frågorna. Länsstyrelsen jobbar bland annat med gränsöverskridande avfallstransporter. I övrigt lyfte Carl Johan behovet av ett helhetsperspektiv. Om det är något som saknas är det helheten, helikopterperspektiv viktigt.

Kent Carlsson, FTI

Avfallsrådet är ett bra forum för att träffa berörda inom avfallsområdet och diskutera. Önskemål om tydligare teman på mötena. Gav också förslag om att delar av mötena skulle kunna ledas av deltagarna. I övrigt lyfte Kent att han är intresserad av att hitta gemensamma faktan. Vi är inte här för att driva särintressen

Ingrid Haglind, Skogsindustrierna

Bra att det finns ett forum där näringsliv och myndigheter blandas. Tror att det är bra att begränsa till nationella frågor. Ställer sig fundersam kring att rådet även ska diskutera EU-frågor. Önskemål om att rådet ska få vara mer delaktiga i regeringsuppdragen. Lite problem att det finns parallella grupper. Tar mycket. Kanske korta ner tiden för mötena.

Britt Sahleström, ÅI

Önskar inte korta tiden för mötena, bra att träffas lite längre tid. Önskar att rådet inriktar sig mot mer brännande frågor, till exempel om cirkulär ekonomi och att uppnå fungerande marknader. Tillsynsfrågorna viktiga. Fokusera på frågor som är mer övergripande, går över flera områden. Användning av återvunna råvaror viktig fråga.

Marianne Hedberg

Informerade om att Byggindustrierna tillsammans med Naturvårdsverket arrangerat ett frukostmöte om CFC. Även en informationsfilm. Aktiviteten är en del av Byggindustriernas riktlinjer om avfallshantering. Informerade även om ett pågående projekt med att identifiera plast som innehåller farliga ämnen i bygg- och rivningsavfallet.

Mötena i avfallsrådet är bra, bra att träffa varandra.

Sven Lundgren, Avfall Sverige

Avfallsrådet har en viktig funktion, finns inte något liknande. Viktigt med information från NV. Svårt säga att avfallsrådet t.ex. sagt detta. Mer ha det som informationsforum och möjligheter stämma av. De flesta av oss har egna upparbetade former. Fokusera på frågor där vi har gemensam syn. Bland frågor som är på gång nämnde Sven kommunalt insamlingsansvar, utredningen om cirkulär ekonomi, regeringsuppdraget om giftfria och resurseffektiva kretslopp, textil och cirkulär ekonomi.

Anna Säfsten, Borås kommun

Positivt med mixen av kompetenser. Oerhört värdefullt, inga andra liknande nätverk. Det som tas upp i avfallsrådet kan även tillämpas inom kommunen för olika miljöstrategiska frågor. Anna tyckte att förra mötet (Torgmötet) var roligt. Hon lyfte också idén om att flera stycken kan gå ihop och planera ett Avfallsrådsmöte. I övrigt bra att mötet varar hela dagen, annars svårt motivera att åka.

Bland frågor som är på gång i kommunen är ny kommunal avfallsplan och hur man bättre ska kunna återvinna textilier.

Anne-Marie Johansson, KemI

Samverkan är viktigt. Rådet viktigt både för omvärldsbevakning och möjlighet att bidra med den kunskap man har. Bra att få kännedom om nya utredningar. Styrmedel och åtgärd intressant att diskutera. Teman kan vara bra. Exempel på givande samverkansområde är giftfria och resurseffektiva kretslopp (GRK). Bra diskussioner på avfallsrådet

Anne-Marie informerade vidare om det tillsynsprojekt som KemI genomfört som en del av regeringsuppdraget om GRK. De gjorde tillsynsbesök vid 7-8 återvinningsindustrier. Frågeställningen var om avfallet genom återvinningen upphör att vara avfall och om hanteringen av materialet (produkten) följer kemikalielagstiftningen. Hon berättade vidare om att KemI är engagerade i EU:s avfallspaket, bland annat vad det gäller End of Waste.

Aylin Farad, Avfall Sverige

Mycket bra har sagts.

Ola Wik, SGI

Representerar avfall som uppstår inom anläggningssidan. För oss internt är deltagande i rådet värdefullt. Vi bereder frågorna internt. Ett problem är att underlagen ibland kommer sent.

Ola rapporterade om att det startats en ny arbetsgrupp på EU-nivå för återvinning av jordmassor där SGI är ordförande.

Åsa Stenmarck, IVL

Bättre om underlagen kommer tidigare. Intressant belysa frågor ur andra perspektiv. Instämmer med Anne-Maries synpunkter.

Varit i Kina. Presenterat Resource hos KemI. Bra med forum där många träffas.

Petra HSR

Bra informationsutbyte och omvärldsbevakning. Bra blandning olika aktörer, information från olika håll och kanter. Mycket som händer inom nedskräpning. Plastpåsar het fråga. HSR-konferens nästa vecka 7 dec då miljöministern pratar.

På gång inom avfallsområdet

Linda Gårdstam informerade om vad som är på gång.

Plastbärkassaförordningen

Regeringen har beslutat om en ny förordning om plastbärkassar. Förordningen innehåller krav om att de som i en yrkesmässig verksamhet tillhandahåller plastbärkassar till konsumenter ska informera om plastbärkassarnas miljöpåverkan och vilka alternativ som finns för att minska förbrukningen. Naturvårdsverket ska bevaka att förbrukningen minskar. För att nå målen om minskad förbrukning kommer ytterligare steg behöva tas. Därför kommer regeringen att återkomma med kompletterande initiativ på området. Syftet med den nya förordningen om plastbärkassar är att minska problemen med nedskräpning samt främja ett mer effektivt resursutnyttjande. Förordningen väntas träda i kraft i början av december 2016.

HSR upplyste om att de förbereder information kring detta, har ingen finansiering men deltar gärna som avsändare i kampanjer.

FTI framförde att vi behöver mer kunskap kring plastbärkassar. Det behövs mer kunskap kring biologiskt nedbrytbara kassar, går de att återvinna? Vad bryts den ner till? Det finns risk för sammanblandning av kassar av återvunnen plast och bionedbrytbara kassar. HSR fyllde i med att de får mycket frågor kring detta.

Det är en fråga som skulle kunna tas upp på Avfallsrådets möten under 2017. Frågan är också aktuell inom EU där kommissionen ska ta fram en strategi för plast.

CFC

NV lyfte fram vägledningen om hanteringen av rivningsavfall innehållande CFC tillsammans med Sveriges Byggindustrier som ett exempel på ett mycket bra fungerande samarbete med näringslivet (frukostseminarium, film etc).

Förbehandling av elavfall.

Arbete pågår med att ändra föreskrifterna om förbehandling av elavfall (NFS 2005:10), det slutförs under 2016. Det handlar framförallt om vilka krav på skyddsåtgärder som ska ställas vid lagring och förbehandling av elavfall. Naturvårdsverket föreslår att en viss möjlighet till undantag från skyddsåtgärder ges, bland annat väderskydd. En vägledning kommer att följa med ändringen av föreskrifterna där Naturvårdsverket tydliggör i vilka fall det kan anses lämpligt att använda undantagsmöjligheten.

Fråga om det pågående arbetet med förhandlingar av CE-paketet (cirkulär ekonomi) och tidplanen kring denna?

Den 1:a december hålls det sextonde förhandlingsmötet om avfallspaketet i rådsarbetsgruppen för miljö. En genomgång har gjorts av EU-kommissionens förslag i rådsarbetsgruppen och nu diskuteras kompromisstexter från ordförandeskapet med förslag på ändringar utifrån medlemsländernas synpunkter. I januari hålls omröstning i Europaparlamentet om de ändringsförslag som lämnats av Europaparlamentets berörda utskott. Förhandlingarna förväntas slutföras under 2017.

Revidering av föreskrifterna om kommunal avfallsplan

Catarina informerade om läget. Remiss med förslag till nya föreskrifter och vägledning skickades på remiss i juni 2016 och sista dag för att lämna synpunkter var den 14 oktober. En sammanställning av remissvaren kommer att läggas ut på Naturvårdsverkets webb.

Beslut om föreskrifterna tas förhoppningsvis i februari. Vägledningen är ett levande dokument som kommer att ligga på webben. Kommer att kommuniceras ut bl.a. på ett webinarium som NV anordnar och på Miljöbalksdagarna i mars. Möjlighet finns att bjuda in NV för att informera om detta, kontakta i sådana fall Catarina.

Fråga: Kommer NV att ta fram en vägledning kring avfallshierarkin?

Avfallshierarkin har på ett tydligare sätt förts in i miljöbalken.

Ändringarna trädde i kraft den 2 augusti 2016. NV kommer att reda ut vad det innebär konkret och se över om det behövs en generell vägledning kring avfallshierarkin. Kommer inte ingå som en del i vägledningen för de kommunala avfallsplanerna.

RE:Source

Åsa Stenmarcks, IVL, informerade. RE:Source är ett strategiskt innovationsprogram inom avfallsområdet. Regeringen har gett Vinnova, Energimyndigheten och Formas i uppdrag att satsa på strategiska innovationsområden, där RE:Source är ett av de områden som beviljats pengar. Den första etappen pågår 2016-2018, men planen är att rulla sammanlagt tolv år. Aktuellt just nu inom RE:Source är att 2a utlysningen har öppnat. Sista ansökningsdag är den 8 februari. Utlysningen har en budget på 45 miljoner kronor. Det pågår också en innovationstävling. Det är Energimyndigheten som hanterar ansökningarna. Se aktuell info på www.resource-sip.se

Uppföljning och utvärdering av nationella avfallsplanen och programmet för förebyggande

Maria Ivarsson, Naturvårdsverket, informerade om uppföljningen av åtgärderna och målen i nationella avfallsplanen och programmet för avfallsförebyggande. Uppföljningen visar bland annat att centrala myndigheter genomfört 80 procent av sina åtgärder.

Därefter presenterade Hans ten Berg och Björn Persson, båda Naturvårdsverket, den utvärdering de genomfört av planen och programmet. Därefter följde

gruppdiskussioner om avfallsrådet känner igen sig i resultaten och vilka slutsatser man kan dra. Följande synpunkter framkom:

Känner ni igen er i resultaten inkl synpunkter på genomförandet?

De flesta kände igen sig i resultaten. Instämmer i att planen och programmet troligen är viktiga dokument i små kommuner. Synpunkter framkom om att vi borde låta aktörer/bransch att välja hur uppföljningen ska göras.

Vad drar ni för slutsatser?

Tydliga och konkreta mål

- Planen och programmet bör innehålla tydliga och konkreta mål
- Utgå från befintliga mål från miljömålssystem. Samtidigt behov fler mål. Inventera var det saknas mål och åtgärder
- Viktigt med kopplingen till internationella miljömål och Agenda 2030 osv..
- Etappmålet matavfall har styrt bra både för stora och små kommuner

Målgruppsanpassa

- Olika aktörer ställer olika krav på plan/program.
- Målgruppsanpassat – tydligare med flera nivåer för att inkludera alla aktörer.

Mer strategisk plan

- Planen är för detaljerad och behöver vara mer strategisk
- En mer strategisk produkt som kompletteras med vägledning.
- Varför ska en avfallsplan beskriva begränsade områden och inte helheten? Det behövs en strategisk överblick så att alla blir inkluderade i arbetet
- Vad är strategiskt för att det inte ska blir för övergripande?

Styrmedel viktigt

- Viktigt med styrmedel
- I nuvarande plan beskrivs viktiga åtgärder och sedan alternativa styrmedel det bör skifta plats så att styrmedel får ett ökat fokus.

Viktigt med samarbete och samverkan, hur alla kan bidra, helhetssyn

- Mycket viktigt med samarbete och samverkan mellan alla berörda parter.
- Hur kan alla bidra
- Större delaktighet för återvinningsaktörer.
- Vad blir viktigt i små organisationer? Viktigt att identifiera.
- Viktigt med helhetssynen.

Tydlighet

- Åtgärdsplanen behöver bli tydligare
- Konkretisering är viktigt.
- Ett viktigt medel som behöver uppmärksammas är tillsyn, detta gäller främst för bygg- och rivningssavfall
- Dock är det bra med en tydlig plan som tydligt prioriterar vart vi vill och hur detta ska ske de fem kommande åren.
- Vision – Inte bara för visionärer utan även med konkreta exempel (HUR)

Övriga synpunkter

- Acceptera eller utveckla metoder att följa upp avfallsförebyggande. Men inte avstå.
- Utvärderingen är ett viktigt underlag.
- Det är viktigt att planen och det förebyggande programmet visar arbetet med en sluten cirkel, att det bland annat finns ett tydligt samband för efterfrågan och utbud för exempelvis återvunnet material.
- Lyfta verksamhetsavfall tydligare i planen

Nationella avfallsplanen och programmet för förebyggande – kartläggning av avfallsströmmar och analys

Material utskickat till Avfallsrådet innan mötet. Annica Carlsson, Naturvårdsverket presenterar kartläggningen av avfallströmmarna som är ett av flera underlag som ligger till grund för arbetet med att revidera planen och programmet.

Kartläggningen beskriver översiktligt dagens hantering av avfallsflöden, mängder befintliga mål, vanligaste behandlingsmetod, befintliga styrmedel, möjligheter och utmaningar. Utgår från avfallsstatistikens indelning i EWC-stat koder. Inte satt i något större sammanhang.

Det finns flera ingångar och olika underlag för arbetet med plan och program. Inspel från Avfallsrådet t.ex. prioriterade avfallsströmmar, hinder och framtida behov finns integrerat i dokument om kartläggningen av avfallströmmarna eller i något av de andra underlagsdokumenten.

Linda G. ledde sedan en diskussion (bordet runt, cirka 1 min per person) med utifrån de på förhand utskickade frågorna:

- något vi missat, t.ex. vad det gäller styrmedel för respektive avfallsström
- bedömning av ”utmaningar och möjligheter” för respektive avfallsström
- avsnittet om övergripande slutsatser

Möjlighet att skicka in skriftliga synpunkter. Synpunkterna skickas till Catarina Östlund inom 2 veckor från mötet.

Generellt

Under avfallsströmmen kasserad utrustning ligger WEEE.

Fiskeredskap är intressant – ligger det under plast?

Hur påverkas kvalitén på det återvunnet material när större mängder återvinns om material av bra kvalitet redan återvinns och för att öka återvinningen samlas material med sämre kvalitet in?

Textil från industrin som går till deponi, vad är det? Är inte textil i traditionell mening.

Bordet runt:

ÅI: Grov uppdelning i tabellen, hur kommer detta att användas?

NV: Det finns mer detaljerade tabeller och andra dokument som underlag till tabellen.

Avfall Sverige: procentsatserna i tabellerna stämmer inte, blir inte hundra % om man slår ihop dem.

NV: Ser över detta.

IVL: Täckt in det mesta (återkommer med skriftligt svar). Viktigt att beskriva industriavfallet och inte bara hushållsavfallet.

SGI: Avfall i anläggningsarbeten. Finns stor osäkerhet när det gäller mängden jordmassor. Transporter är problemet, inget problem med farligt avfall. Svårt att hantera statistik för förebyggande av avfall.

HSR: Saknar diskussion om avfall som faller ur kretsloppet (finns mer än det som går till förbränning) t.ex. nedskräpning som hamnar i havet.

HaV: Plastavfall behöver lyftas t.ex. fiskeutrustnings som kasseras eller förloras och som kan återvinnas. EU:s kommande plaststrategi är en viktig input.

Lst: Haven glöms oftast bort, viktigt att titta på haven och problemet med mikroplaster. Bra att underlaget inte innehåller för mycket detaljer, det kommer alltid att finnas olika åsikter. Viktigast att kunna följa trenderna.

FTI: Återkommer med skriftligt svar. Design för recycling saknas, kommer inte längre annars.

Svenskt Näringsliv: Svårt att förstå tabellen, en del oklarheter. Avloppsslam från industrin och möjlighet till optimering stämmer inte. Massa- och pappersindustrins siffror stämmer inte, finns inga rejektmängder. 95 % av returpappret återvinns. Det finns styrmedel t.ex. IED och Bat slutsaster.

ÅI: Kommer att lämna in ett skriftligt svar. Fel att kalla det för strömmar när det är uppdelat enligt avfallsstatistiken, borde kallas för något annat. Vill ha mer om askor, och hur dessa kan minska. Vems synpunkter finns i tabellen? Synpunkterna är passiva, finns inget driv i förslagen på vad som kan göras. Borde även stå när det saknas styrmedel. Nu endast stora avfallströmmar men inga små avfallsströmmar som glykol, tjärpapper mm där det finns många initiativ. Finns ett företag som hanterar planglas. Materialåtervinning – hur får vi material att snurra flera gånger?

Sveriges Byggindustrier: Planglas är viktigt, går till deponi idag. Mycket plast från rivningarna – här behövs det göras något. Låt oss samlas kring riktlinjer och förebyggande gentemot företagen.

Avfall Sverige: Kommer att lämna in skriftlig. Alla deponier kommer inte att vara sluttäcka inom 10 år.

KEMI: Hur kommer underlaget att användas? Strömmarna behöver brytas ner för att kunna användas. Saknar producentansvarsmålen i tabellen. Nulägesanalys, avfall som inte syns idag. Ny teknik t.ex. solceller. Bra att framtida avfallsmängder kommer att beskrivas.

Presentation av Gapanalysen och NV:s analys

Catarina presenterar Avfallsrådets samlade synpunkter på Gap-analysen (10 stycken har svarat, alla har inte svarat på alla frågor). Mycket som visar på samsyn, målet är gemensamt men vägen dit kan se olika ut.

Catarina presenterar även en grov analys utifrån kartläggningen avfallsströmmar, gapanalysen, utvärderingen mm. NV ser utifrån dessa underlag att planen bör innehålla:

- Huvudområden där det finns behov av åtgärder
- Avfallsströmmar där det finns behov av åtgärder
- Verktyg som bör användas

Huvudområden

De huvudområden där NV ser behov av åtgärder som bör lyftas i planen och programmet är följande:

- Förebygga avfall och farliga ämnen
- Utnyttja resurserna bättre
- Säker avfallshantering

För vart och ett av dessa huvudområden redovisades även ett antal underområden, som dock behöver analyseras mer.

Synpunkter:

Förebygga avfall och farliga ämnen:

- Fortsätta jobba med arbetet av prioriterade strömmar
- Är de prioriterade områdena rätt val? Jobba även generellt
- Effektiv avfallshantering i samhället – läckage till miljön – resurser försvinner (nedskräpning) och skapar problem
- Behov av hållbara system – både miljö och ekonomiska – inte bara ekonomiska

Utnyttja resurserna bättre:

- Olika tidsperspektiv. Byggprodukter har lång livslängd, idag rivs byggnader som är femtio år gamla. Innan det gamla har fasats ut behöver vi ta hand om det gamla.
- Ambitionen finns men inte efterfrågan på återvunnet material. Borde finnas ett generellt avsnitt om denna typ av problem att det är svårt att få lönsamhet i återvinning t.ex. biologisk behandling även om viljan finns att göra mer. Går kanske att göra mer men kostar för mycket. Möjligheten finns om rätt styrmedel sätts in.
- Lönsamhet – kvalitetssäkring – kunna certifiera materialet – vem garantera kvaliteten på t.ex. återvunnet byggmaterial. Måste kunna stå för och ansvara för det som byggs. Behövs certifieringssystem för kvalitetsgranskning.
- Rena materialflöden finns med men behöver tydliggöras.
- Hur få folk att vilja sortera men även att sortera rätt. Bra att tänka på att ha psykologer och beteendevetare med i arbetet.

Säker avfallshantering:

- Idag finns problem på ÅVC med stölder och hotbild mot personalen

- Säker hantering av vår miljöskuld

Övriga synpunkter:

- Tillsatsämnen i plast lever kvar i återvunnen plast, saknas i tabellen. Utnyttjar vi resurserna bättre (mer som återvinns) är risken större för kontaminering under avfallshanteringen.
- Glöm inte bort att det händer en massa goda saker. Ny teknik, t.ex. Blocket väldigt bra.

Avfallsströmmar

Därefter visade Catarina en bild över exempel på avfallsströmmar där vi ser behov av åtgärder. Inte heller här är NV klar med sin analys.

- Blandat avfall (båda hushålls- och verksamhetsavfall)
- Matavfall
- Textilavfall
- Elavfall
- Bygg- och rivningsavfall
- Massor
- Gummiavfall
- Plast
- Aska?

Synpunkter:

- Bra att plast är med.
- Blandat avfall – enklare om man kan lämna annat än förpackningar i förpackningsinsamlingen. Samla in i materialströmmar-
- Inte enbart elavfall utan generellt om farligt avfall borde ingå

Verktygen

Följande bild med verktyg presenterades:

- Produktdesign
- Nya affärsmodeller, innovationer
- Fysisk planering
- Genomförande av regler (tillsyn, prövning, vägledning)
- Offentlig upphandling
- Forskning
- Internationellt samarbete
- Samverkan, plattformar
- Ekonomiska styrmedel
- Information, kampanjer

Synpunkter:

- Beteendeforskning saknas, hur får vi med det?
- Fysisk planering – jätteviktigt att det är med, mycket som kommer före avfall i prioriteringar vid fysisk planering.
- Upphandling för en kommun bästa sättet för kommunen att nå långt när det gäller miljöfrågor. Gröna finanser – hitta gemensamma styrmedel.
- Konsumentperspektiv – hur planera informationsmaterial som är lättläst och lättillgängligt.

- Styrmedel borde få större utrymme. Måste vara lönsamt för att vi ska agera annorlunda både som företag och personer. Identifiera problemställningen även om vi inte ger förslag. Finns potential att göra mer, men måste göras lönsamt. Behöver inte vara ekonomiska styrmedel.

Avslutning

Linda Gårdstam avslutar dagen och tackar för detta året med avfallsrådet.